

Het naderend einde. Onder redactie van E. VAN DER WOLK. 387 bl., fig. Boom, Meppel 1975. Prijs: ingen. f 37,50.

Doodgaan werd steeds meer een solitaire en geruisloze affaire en, in een tijd van meestal vermeende openheid en betrokkenheid, ook object van gretige maar afstandelijke „benadering”. Eerstdaags zal wel op de beeldbuis gestorven worden met pastorale en agogische begeleiding. Van dergelijke tendensen weldadig vrij gebleven is *Het naderend einde*, een bundeling van 27 artikelen voor het blad *Intermediair*, geschreven door medici, psychiaters, psychologen, sociologen, antropologen, theologen, juristen, literatuurhistorici, een filosoof en een biochemicus. Ieder belichtte een facet van de dood vanuit zijn beroep of wetenschap. Het werd een boek „voor een ieder die zich de tijd wil gunnen om stil te staan bij het levenseinde als perspectief”.

Het is door toon en aanpak meestal zakelijk en maar zelden irrelevant, al worden wij tot vermoeiens toe eraan herinnerd, dat de dood de enige zekerheid is in deze onzekere wereld.

De doorwrochttheid van de bijdragen loopt zoals te verwachten was uiteen: sommige, bv. over de rouw, moesten wel schetsmatig uitvallen, tot volledig ontbreken van verwijzingen naar de literatuur toe. Andere zijn nuttige uiteenzettingen over de doodsdagnostiek in juridische context, differentieel sterftepatroon, suicide, euthanasie enz.

Ook al valt praktische informatie over stervensprocessen, stervensbegeleiding, hulp bij pathologische rouwafwikkeling etc. buiten het bestek van dit boek, om de ruime algemene oriëntatie kan het allen worden aanbevolen, die werkzaam zijn in gezondheidszorg of maatschappelijk werk.

R. W. RAMSAY

10. *Tagung der Österreichischen Gesellschaft für Unfallchirurgie.* (Salzburg 1974.) Onder redactie van E. JONASCH. (Hefte zur Unfallheilkunde, 124.) 330 bl., 110 fig. Springer-Verlag, Berlijn 1975. Prijs: ingen. DM. 98,—.

De voorzitter sprak in zijn openingsrede over organisatorische problemen. Hij besteedde aandacht aan de positie van de ongevallenchirurgie in Oostenrijk en in andere landen en hij ging in op de verhouding tot andere disciplines, in het bijzonder tot de orthopedie.

Op dit congres was slechts één onderwerp aan de orde, namelijk het letsel van het bekken. Dit onderwerp is dan ook zeer uitvoerig bestudeerd. Het congres heeft een groot deel van zijn tijd gewijd aan de fractuur van het acetabulum, waarbij de vraag: operatief of conservatief, centraal stond. Daarna kwamen aan de beurt de andere letsels van het bekken en de begeleidende complicaties, met voordrachten door ongevallenchirurgen, algemene chirurgen, orthopedische chirurgen, urologen, neurologen en patholoog-anatomen. Er zijn in totaal 108 voordrachten gehouden. De verslagen van deze voordrachten vormen interessante lectuur.

Referent kan dit boek aanbevelen aan allen, die betrokken worden bij de behandeling van deze letsels.

M. J. KINGMA

F. VAN REE en A. J. COLIJN, *De psychiatrische patiënt en zijn rechten.* Een poging tot rechtsvernieuwing. 95 bl. Tjeenk willink, Groningen 1976. Prijs: ingen. f 13,90.

R. JANKER, *Röntgen-Aufnahmetechnik.* Deel 1. Allgemeine Grundlagen und Einstellungen. 9e druk. Bewerkt door A. STANGEN. 444 bl., 292 fig., 8 tabellen. Springer-Verlag, Berlijn 1976. Prijs: geb. DM. 48,—.

De 9e druk van het om zijn insteltechniek bekende boek van JANKER wordt onvoldoende up-to-date gehouden. Nieuwe technieken, zoals de xeroradiografie, komen niet aan bod. Ook nauw aan de radiologie verwante onderzoeksmethoden, zoals het ultrageluid en de thermografie, worden niet behandeld. Op de afbeeldingen die de verschillende opnamen illustreren, is nog altijd de ouderwetse tubus te zien. Uit het oogpunt van stralenhigiëne is deze volkomen uit de tijd en dient in een dergelijk leerboek niet voor te komen.

Wij zien dan ook geen reden de nieuwe uitgave van dit zo bekende boek onverwijld aan te schaffen.

A. C. KLINKHAMER

Radiotherapy in modern clinical practice. Onder redactie van H. F. HOPE-STONE. 358 bl., fig. Crosby Lockwood Staples, Londen 1976. Prijs: geb. £ 10,00.

Het boek geeft voornamelijk de mening van de auteurs weer met betrekking tot de radiologische behandeling van kwaadaardige ziekten van diverse organen. De indicaties van de radiologische behandeling, technische mogelijkheden, doses en resultaten, worden op een compacte wijze gepresenteerd. Het boek voegt, behalve de persoonlijke ervaring van de auteurs, geen extra informatie toe aan andere tekstboeken over radiotherapie.

Het hoofdstuk over de applicatie van neutronen bij de behandeling van menselijke tumoren is nieuw in een tekstboek over radiotherapie. Hoewel verdere onderzoeken noodzakelijk zullen zijn om de juiste indicatie van neutrontherapie vast te stellen, laten de voorlopig vermelde resultaten nieuwe mogelijkheden zien voor de behandeling van die kwaadaardige gezwellen, die niet gevoelig zijn voor de tot nu toe toegepaste straling.

Het hoofdstuk over gynaecologische tumoren bevat vrijwel uitsluitend gegevens over de technische toepassing van een modern apparaat, de cathetron. Weinig of niets wordt gezegd over de indicaties voor andere radiologische behandelingen en resultaten. Het cathetron heeft als voordeel boven de traditionele radium-applicaties een betere protectie van de arts en het personeel, verder de mogelijkheid van een nauwkeuriger planning van de applicatie.

De tumoren van de verschillende organen worden behandeld vanuit een radiotherapeutische gezichtshoek. Mogelijkheden voor nieuwe behandelingsmethoden in de toekomst worden besproken.

Het boek is vooral interessant voor radiotherapeuten en assistenten in de radiotherapie; en dan vooral om de ervaring van de auteurs van het boek te vergelijken met de bestaande literatuur en de eigen ervaring.

K. BREUR

Resistance of vectors and reservoirs of disease to pesticides.

Twenty-second report of the WHO expert committee on insecticides. (WHO, technical report series 585.) 88 bl. World Health Organization, Genève 1976 (voor Nederland: Martinus Nijhoff, 's-Gravenhage). Prijs: ingen. Zw.fr. 8,—.